

**ДО 50-РІЧЧЯ АСКАНІЙСЬКОГО
ВНУТРІШНЬОПОРОДНОГО ТИПУ БАГАТОПЛІДНИХ
КАРАКУЛЬСЬКИХ ОВЕЦЬ**

Н. А. Кудрик, кандидат сільськогосподарських наук,
старш. наук. співроб.

ORCID ID: 0000-0002-9556-2430

Інститут тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова
«Асканія-Нова» - Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства

вул. Соборна, 1, смт Асканія-Нова, Чаплинський р-н,
Херсонська обл., 75230, Україна
e-mail: ascitsr_priemnaya@ukr.net

Надійшла 08.06.2021

Мета. Узагальнити результати напрацювань вчених ІТСП «Асканія-Нова» - ННСГЦВ стосовно створення, удосконалення та використання асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець чорного забарвлення. **Методи.** Зоотехнічний, науково-експериментальний, статистичний. **Результати.** У 2021 році виповнюється 50 років з часу створення асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець чорного забарвлення, який завдяки своїм високим племінним та продуктивним якостям мав великий вплив на розвиток смушкового вівчарства, як в Україні так і за її межами. Створений методом відтворювального схрещування овець каракульської та багатоплідної романовської порід (авт. свід. № 1479). Автори кандидат с.-г. наук І. Л. Перегон і Р. А. Глубочанська. Вівці цього типу продукують смушки чорного забарвлення і характеризуються доброю пристосованістю до умов півдня України, підвищеною багатоплідністю (158-193%), міцною конституцією, великою живою масою (баранів-плідників – 83-98 кг, вівцематок – 55-63 кг, ягнят при народженні одинаків – 5,0-6,0, двійневих – 3,5-4,0, трійневих – 3,0-3,5 кг) та виходом смушків першого сорту 85-93%. Смушки великого розміру (одинаків – 1719 см², двійневих – 1613 і трійневих – 1328 см²), мають легку міздрю і укорочений волос, довгі валькуваті завитки, середні за шириною (від 4 до 8 мм), шовковистий і блискучий волосяний покрив, який відповідає вимогам стандарту на чистопородний каракуль. Молочність вівцематок з двійнями за 120

днів лактації – 189 кг. Висока молочність вівцематок у період підсису дає змогу вигодовувати по двоє ягнят з середньою живою масою до відлучення 25-28 кг. М'ясна продуктивність ягнят при відлученні висока, що свідчить про їх високу скоростиглість. Жива маса перед забоєм у 4-місячному віці становить 27,1 кг, маса парної тушки – 12,7 кг, забійний вихід – 47,6%, вихід м'яса першого сорту – 76,9%, коефіцієнт м'ясності – 3,3. Показники м'ясної продуктивності 9-міс. ягнят також достатньо високі та відповідають вимогам, які пред'являються до тушок дорослих овець. Так, жива маса перед забоєм у цьому віці становить 38,9 кг, маса парної тушки – 19,4 кг, забійний вихід – 50,0%, вихід м'яса першого сорту – 80,5%, коефіцієнт м'ясності – 3,9. **Висновки.** Асканійський породний тип багатоплідних каракульських овець характеризується високими племінними і продуктивними якостями і його доцільно використовувати як поліпшуючий матеріал при розведенні овець смушкових порід.

Ключові слова: асканійський породний тип багатоплідних каракульських овець, асканійська каракульська порода, багатоплідність, смушковий тип, розмір завитка, клас.

DOI: <https://doi.org/10.33694/2617-0787-2021-1-14-16-29>

To the FIFTIETH ANNIVERSARY of KARAKUL SHEEP the FECUNDITY ASCANIAN INTRA-BREED TYPE

H. A. Kudryk, Candidate of Agricultural Sciences,
Senior Researcher

ORCID ID: 0000-0002-9556-2430

“Ascania Nova” Institute of Animal Breeding in the Steppe Regions
named after M. F. Ivanov - National Scientific Selection-Genetics

Center for Sheep Breeding

1, Soborna Street, Askania Nova, Chaplynka district,

Kherson region, 75230, Ukraine

e-mail: ascitsr_priemnaya@ukr.net

Aim. To summarize the results the "Ascania Nova" IABSR - NSSGCSB of the scientists on the creation, improvement and use the Ascanian breed type of fecundity Karakul sheep of black color. **Methods.** Zootechnical, scientific and experimental, statistical. **Results.** In 2021, it will be 50 years since the creation of the Karakul Ascanian sheep fecundity breed type of black color, which, due to its high breeding and productive qualities, had a great influence on the development of the sheep breed-

ing, both in Ukraine and abroad. This type was created by the method of reproductive crossing the Karakul sheep and the fecundity Romanov breeds (Certificate of authorship No. 1479). Authors are Candidate of Agricultural Sciences I. L. Peregon and R. A. Glubochanska. Sheep of this type produce black smushki and are characterized by good adaptability to the conditions of southern Ukraine, increased prolificacy (158-193%), strong constitution, large live weight (ram-sires - 83-98 kg, ewes - 55-63 kg, lambs with the birth of single lamb - 5.0-6.0, twins - 3.5-4.0, triplets - 3.0-3.5 kg) and the yield of first-class smushki is 85-93%. Smushki of large size (for single - 1719 cm², twins - 1613 and triplets - 1328 cm²), have a light skin and shortened hair, long roll curls, medium in width (from 4 to 8 mm), silky and shiny hair that meets the requirements of the standard for purebred Karakul. Dairy production of ewes with twins in 120 days of lactation is 189 kg. The high milkiness of ewes during the suckling period makes it possible to feed two lambs with an average live weight of 25-28 kg before weaning. The meat productivity of lambs at weaning is high, which indicates their high early maturity. The live weight before slaughter at 4 months of age is 27.1 kg, the weight of the fresh carcass is 12.7 kg, the slaughter yield is 47.6%, the yield of first grade meat is 76.9%, the meat content is 3.3. Indicators of meat productivity 9 months lambs are also quite high and meet the requirements for carcasses of adult sheep. Thus, the live weight before slaughter at this age is 38.9 kg, the weight of the fresh carcass is 19.4 kg, the slaughter yield is 50.0%, the yield of first grade meat is 80.5%, the meat content is 3,9. **Conclusions.** The Ascanian Karakul sheep breed of fecundity type is characterized by high breeding and productive qualities and it is advisable to use it as an improving material in the breeding of sheep breeds.

Keywords: Ascanian breed type of fecundity Karakul sheep, Ascanian Karakul breed, smushki prolificacy, smushki type, curl size, class.
DOI: <https://doi.org/10.33694/2617-0787-2021-1-14-16-29>

К 50-ЛЕТИЮ АСКАНИЙСКОГО ВНУТРИПОРОДНОГО ТИПА МНОГОПЛОДНЫХ КАРАКУЛЬСКИХ ОВЕЦ

Н. А. Кудрик, кандидат сельскохозяйственных наук,
старш. науч. сотр.

ORCID ID: 0000-0002-9556-2430

Институт животноводства степных районов имени М. Ф. Иванова
«Аскания-Нова» - Национальный научный селекционно-генетический центр по овцеводству

ул. Соборная, 1, пгт. Аскания-Нова, Чаплинский р-н,
Херсонская обл., 75230, Украина
e-mail: ascitsr_priemnaya@ukr.net

Цель. Обобщить результаты наработок ученых ИТСП «Аскания-Нова» - ННСГЦО по созданию, совершенствованию и использованию асканийского породного типа многоплодных каракульских овец черной окраски. **Методы.** Зоотехнический, научно-экспериментальный, статистический. **Результаты.** В 2021 году исполняется 50 лет со времени создания асканийского породного типа многоплодных каракульских овец черной окраски, который благодаря своим высоким племенным и продуктивным качествам имел большое влияние на развитие смушкового овцеводства, как в Украине, так и за ее пределами. Данный тип создан методом воспроизводительного скрещивания овец каракульской и многоплодной романовской пород (авт. свид. № 1479). Авторы кандидат с.-х. наук И. Л. Перегон и Р. А. Глубочанская. Овцы этого типа производят смушки черной окраски и характеризуются хорошей приспособленностью к условиям юга Украины, повышенным многоплодием (158-193%), крепкой конституцией, большой живой массой (баранов-производителей - 83-98 кг, овцематок - 55-63 кг, ягнят при рождении одинцов - 5,0-6,0, двоен - 3,5-4,0, троен - 3,0-3,5 кг) и выходом смушек первого сорта 85-93%. Смушки большого размера (у одинцов – 1719 см², двоен - 1613 и троен – 1328 см²), имеют легкую мездру и укороченный волос, длинные вальковатые завитки, средние по ширине (от 4 до 8 мм), шелковистый и блестящий волосяной покров, отвечающий требованиям стандарта для чистопородного каракуля. Молочность овцематок с двойнями за 120 дней лактации - 189 кг. Высокая молочность овцематок в период подсоса позволяет выкармливать по двое ягнят со средней живой массой до отъема 25-28 кг. Мясная продуктивность ягнят при отъеме высока, что свидетельствует об их высокой скороспелости. Живая масса перед забоем в 4-месячном возрасте составляет 27,1 кг, масса парной тушки - 12,7 кг, убойный выход - 47,6%, выход мяса первого сорта - 76,9%, коэффициент мясности – 3,3. Показатели мясной продуктивности 9 мес. ягнят также достаточно высоки и соответствуют требованиям, предъявляемым к тушкам взрослых овец. Так, живая масса перед забоем в этом возрасте составляет 38,9 кг, масса парной тушки - 19,4 кг, убойный выход - 50,0%, выход мяса первого сорта - 80,5%, коэффициент мясности – 3, 9. **Выводы.** Асканийский породный тип многоплодных каракульских овец характеризуется высокими племенными и продуктивными качествами и его целесообразно исполь-

зоватъ как улучшающий материал при разведении овец смушковых пород.

Ключевые слова: асканийский породный тип многоплодных каракульских овец, асканийская каракульская порода, многоплодие, смушковый тип, размер завитка, класс.

DOI: <https://doi.org/10.33694/2617-0787-2021-1-14-16-29>

Постановка проблеми. У 2021 році виповнюється 50 років з часу створення асканийського породного типу багатоплідних каракульських овец чорного забарвлення, який завдяки своїм високим племінним та продуктивним якостям мав великий вплив на розвиток смушкового вівчарства, як в Україні так і за її межами.

Каракульське вівчарство України живилося з генофонду каракульської породи овец Середньої Азії. У степовому регіоні півдня України воно започатковане з другої половини XIX ст., зокрема в Асканії-Нова з 1893 року [1].

Серед смушкових овец найціннішою є каракульська порода, яка продукує найкращі в світі смушки різного забарвлення. Тривале розведення її в екстремальних умовах Середньої Азії виробило в них цінні біологічні ознаки: необмежену витривалість, активність, конституціональну міцність. Але суворі умови утримання негативно вплинули на їх відтворювальну здатність, від них одержують здебільшого по 100-110 ягнят від 100 вівцематок. У дослідному господарстві інституту тваринництва «Асканія-Нова» за період 1934-1970 рр. багатоплідність овец каракульської породи становила 116,2%. Академік М. Ф. Іванов [2] приділяв велику увагу питанню щодо підвищення багатоплідності каракульських овец. У 1932 році він запропонував підвищити їх плодючість шляхом схрещування з багатоплідними романовськими вівцями і на цій основі створити нову породу з багатоплідністю 150-160%, виходом першосортних смушків 50-60%, живою масою баранів 60-80кг, вівцематок – 45-55, ягнят при народженні – 4,0-4,5кг. Вівці нової породи повинні були поєднувати позитивні якості вихідних порід: романовської – високу плодючість, добрі вовнові і шубні властивості, поліестричність; чистопородної каракульської – міцну конституцію, високі смушкові якості, достатню величину смушків, м'ясність, молочність і витривалість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед актуальних проблем щодо відновлення галузі вівчарства на новій якійсній основі є створення та використання поліпшуючого генофонду. Створення та використання генотипів асканийського породного типу багатоплідних каракульських овец забезпечило створення нових високопродуктивних генофондів каракульських овец як в Україні, так і за її межами. Зокрема з використанням баранів асканийського багатоплідного типу

племзаводу «Маркеєво» Херсонської області на чистопородних каракульських вівцематках створені Ходжатугайський та Карнабський заводські багатоплідні типи каракульської породи чорного забарвлення [3] та асканійська каракульська порода овець [4]. Овець цього типу широко використовують як поліпшуючий генетичний матеріал у господарствах усіх форм власності різних регіонів України.

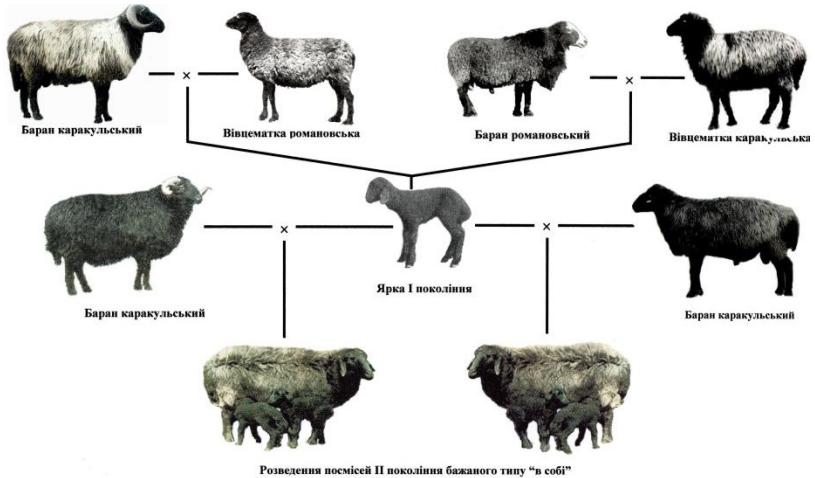
Мета. Узагальнити результати напрацювань вчених ІТСП «Асканія-Нова» - ННСГЦВ стосовно створення, удосконалення та використання асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець чорного забарвлення.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проведено у Державному підприємстві «Дослідне господарство Інституту тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова «Асканія-Нова» - Національного наукового селекційно-генетичного центру з вівчарства» на вівцях асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець з використанням зоотехнічних, селекційних, популяційно-генетичних та біометричних методів.

Результати досліджень. Восени 1932 р. в Асканії-Нова академік М. Ф. Іванов започаткував науково-дослідну роботу щодо схрещування каракульських овець з романовськими. В досліді було використано 508 каракульських вівцематок чорного забарвлення, у т.ч. І класу – 13,4%; і романовської породи 140 голів. Барани-плідники вихідних порід були бажаного типу, міцної конституції. З 1934 року ці дослідження були успішно продовжені учнем та послідовником М.Ф. Іванова канд. с.-г. наук І. Л. Перегоном. В основу цієї роботи було покладено методика академіка М. Ф. Іванова щодо створення нових порід сільськогосподарських тварин, основні положення якої викладені в його доповіді на Президії Всеоюзної академії сільськогосподарських наук (1935 р.), де, зокрема, було сказано: «При виведенні багатоплідного каракулю, ми в F_1 одержали відомий відсоток (15-16) смушків І сорту, тобто цілком каракулевого характеру, причому збільшилась багатоплідність. В цей час у великій кількості в наявності є комбінації F_2 “у собі” і F_2^B . У цих гібридів зберігся певний відсоток каракулевих смушків і багатоплідність. Дослід, який проводився в Асканії-Нова з F_2^B (3/4 кровні “у собі”), дають в середньому біля 20% першосортних смушків і плодючість на 100 вівцематок 179 ягнят. І це поки що без селекції. Цей попередній дослід дає право на те, що ми від цієї комбінації зможемо очікувати цілком бажаних успіхів. Якщо вивести великій кількості F_2^B , відібравши кращих генотипів, розпочати їх закріплювати та вести селекцію, ми досягнемо певних результатів у випадку одержання багатоплідного каракулю. Це четвертий тип простої гібридизації, який дає право говорити про те, що із цих комбінацій можливо створювати нову по-

роду» [5].

Виведення асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець чорного забарвлення здійснювали за наступною схемою (рис. 1).

Рисунок 1 Схема виведення асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець

Племінна робота щодо створення цього типу здійснювалася на основі:

- одержання тварин першого покоління шляхом реципрокних схрещувань каракульських і романовських овець;
- схрещування помісних вівцематок першого покоління з каракульськими баранами для поліпшення смушкових якостей;
- розведення помісей «у собі» з доббором тварин бажаного типу (міцної конституції, високої плодючості, цінних якостей смушка);
- жорсткий добір та виділення тварин бажаного типу в окрему групу;
- однорідний підбір тварин бажаного типу в різних поколіннях, повторне спаровування особин, які дали позитивні результати, поліпшення овець, які відхиляються від визначеного бажаного типу міжплінійними спаровуваннями;
- створення ліній і родин тварин шляхом однорідного підбору з цінними смушковими якостями з числа двійневих і трійневих;
- суворе бракування тварин, які не відповідають вимогам бажаного типу.

Етапи створення:

- 1933-1939 рр. - одержання помісей першого і другого поколінь, які поєднують позитивні якості вихідних порід;

- 1940-1951 рр. - розведення («у собі») і вдосконалення помісей третього і четвертого поколінь при однорідному підборі, закладка ліній цінних за генотипом баранів-плідників і родин кращих вівцематок-родоначалниць; створення семи ліній і 83 родин багатоплідних овець; реалізація тварин нового типу в господарства Херсонської області для розмноження і господарської апробації;

- 1952-1961 рр. - продовження роботи в напрямку збільшення чисельності поголів'я і подальшого вдосконалення тварин бажаного типу. Реалізація їх у господарства Одеської області для розмноження і використання для поліпшення смушкових овець місцевої популяції;

- 1962-1970 рр. - вдосконалення племінних і продуктивних якостей та одержання багатоплідних каракульських овець, яким притаманна консолідована спадковість у поєднанні високих показників плодючості з смушковими якостями. В 1970 р. Міжвідомча комісія МСГ СРСР провела апробацію виведених в інституті тваринництва «Асканія-Нова» багатоплідних каракульських овець. Колегія Міністерства сільського господарства СРСР наказом від 1 липня 1971 р. за № 212 затвердила асканійський породний тип багатоплідних каракульських овець чорного забарвлення (автори І. Л. Перегон, Р. А. Глубочанська, а.с.№ 1479) [6].

В подальшому здійснювалося удосконалення тварин асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець в напрямку підвищення плодючості, стійкості проти захворювань, м'ясної та молочної продуктивності, поліпшення смушкових якостей, збільшення довжини напівкруглого валька, поліпшення чіткості рисунку смушку та якості волосяного покриву, а також збільшення чисельності лінійних тварин, закріплення та підсилення селекційних ознак. З 2008 р. цей тип входить до складу асканійської каракульської породи породи, яку затверджено спільним наказом Мінагрополітики України та НААН № 176/36 від 18 березня 2009 року.

Вівці цього типу продукують смушки чорного забарвлення і характеризуються доброю пристосованістю до умов півдня України, підвищеною багатоплідністю (158-193%), міцною конституцією, великою живою масою (баранів-плідників – 83-98 кг, вівцематок – 57-63 кг, ягнят при народженні одинаків – 5,0-6,0, двійнят – 3,5-4,0, трійнят – 3,0-3,5 кг) та виходом смушків першого сорту 85-93%. Смушки великого розміру (одинаків – 1719см², двійнят – 1613 і трійнят – 1328 см²), їх шкурки мають легку міздрю і укорочений волос, довгі валькуваті завитки, середні за розміром (шириною) від 4 до 8 мм, шов-

ковистий і блискучий волосяний покрив; вони відповідають вимогам стандарту на чистопородний каракуль [7].

За екстер'єром і конституцією багатоплідні каракульські вівці подібні до чистопородних каракульських. У них великий продовгуватий грушоподібний тулуб, видовжена, дещо горбоноса голова, вуха великі, звислі, кінцівки високі, міцні, тонкі, вкриті блискучою хвилястою рунною вовною. Більшість баранів мають спіралеподібні роги, трапляються комолі. Вівцематки в основному комолі. Хвіст у овець розширений біля кореня і являє собою широку жирову подушку у вигляді трикутника. Закінчується хвіст довгим тонким відростком. Вовна груба, неоднорідна, косичної будови, що належить за стандартом до другого класу і частково – першого. Настриг немитої вовни у вівцематок – 2,5-3,0 кг, у баранів – 4,5-5,0 кг [8].

Ефективність ведення галузі смушкового вівчарства в значній мірі обумовлена рівнем відтворювальної здатності, оскільки її підвищення сприяє збільшенню чисельності поголів'я, поліпшенню відтворення стада та його продуктивності. Плодючість овець є породною ознакою і зумовлюється спадковістю, а її прояв у багатьох випадках залежить від рівня годівлі та умов утримання, вгодованості овець, їх віку та інших факторів. Потенційна плодючість багатоплідних каракульських овець становила 198 % з коливаннями 184-215%, тоді як фактична 162% з коливаннями 152-173%. У статевий сезон протягом одного статевого циклу запліднюється 83,6-90,2 % спарованих вівцематок [9].

Новонароджені ягнята мають, в основному, середній розмір завитка, густий, шовковистий і блискучий волосяний покрив. Результати сортності шкурок свідчать, що вихід смушків I сорту як у одинаків, так і двійневих високий – 85,5...86,7% і достовірної різниці за цією ознакою між ними не виявлено [10], [11].

Молочність вівцематок з двійнями за 120 днів лактації – 189 кг. Молоко вміщує в середньому (%): жиру – 7,0; білка – 6,5; молочного цукру – 5,0; золи – 0,93. Висока молочність вівцематок у період підсису дає змогу вигодовувати по двоє ягнят з середньою живою масою до відлучення 25-28 кг [12].

М'ясна продуктивність ягнят при відлученні висока, що свідчить про їх високу м'ясну скоростиглість. Жива маса перед забоєм у 4-місячному віці становить 27,1 кг, маса парної тушки – 12,7 кг, забійний вихід – 47,6%, вихід м'яса першого сорту – 76,9%, коефіцієнт м'ясності – 3,3. Ягнята при відлученні продукують дозрілі з прекрасним товарним виглядом, добре обмускулені тушки, які вкриті суцільним поливом жиру, при їх середній довжині 68,2 см, обхваті стегна 31,7 см та загальній оцінці 4,4 бали.

Показники м'ясної продуктивності 9-місячних ягнят достатньо високі та відповідають вимогам, які пред'являються до тушок дорослих овець. Так, жива маса перед забоєм становить 38,9 кг, маса парної тушки – 19,4 кг, забійний вихід – 50,0%, вихід м'яса першого сорту – 80,5%, коефіцієнт м'ясності – 3,9, середня довжина тушки – 79,1 см., обхват стегна – 45,1 см, загальна оцінка тушки – 4,8 бали.

М'ясо ягнят 4-х та 9-місячного віку яскраво рожевого забарвлення з чітко вираженою мармуровістю, характеризується ніжністю, тонковолокнистістю, відсутністю специфічності запаху та високим смаком [8, 13].

Моніторинг популяції овець асканійського типу багатоплідного каракулю впродовж тривалого мікроеволюційного періоду (10 поколінь) не виявив суттєвих змін в її генетичній структурі. Концентрація маркерів білкових локусів крові за час спостереження не зазнала вірогідних коливань, ступінь гетерозиготності популяції за Hb- та Tf-локусами їх рівень поліморфності майже не змінився [14].

Підвищення плодючості та продуктивності стада, поліпшення якості смушків досягали методами поглибленої селекції, повноцінною годівлею та створенням відповідних умов утримання тварин. Головна роль при цьому належала максимальному використанню баранів-плідників, оцінених за якістю потомства і визнаних поліпшувачами. Тому на протязі багатьох років великого значення надавали створенню групи високоцінних баранів-плідників з високими спадковими та продуктивними якостями [15, 16, 17].

Одним із важливих факторів інтенсифікації вівчарства є удосконалення породних якостей тварин, підвищення їх продуктивності шляхом покращення селекційно-племінної роботи Провідним методом удосконалення багатоплідних каракульських овець в напрямку підвищення плодючості та продуктивності було розведення за лініями з застосуванням міжлінійних кросів. З урахуванням їх поєднання застосовувалася схема лінійного підбору. Для внутрілінійного підбору, в основному, використовували 30...40% кращих вівцематок від поголів'я лінії, які мали достовірну перевагу над середніми показниками стада за багатоплідністю та смушковими якостями. Інших підбирали міжлінійно з урахуванням комбінаційної здатності ліній [16,17, 18, 21].

Використовуючи метод лінійного розведення, бажаних успіхів досягли селекціонери ІТСП «Асканія-Нова» - ННСГЦВ, де було створено консолідоване високопродуктивне стадо асканійського багатоплідного типу каракульських овець. У селекційному ядрі стада на даний час розводять чотири генеалогічних лінії баранів № 297, 45, 211, 82. Головну увагу при розведенні за лініями звертають на підвищення плодючості вівцематок, великоплідність і життєздат-

ність ягнят, збільшення виходу смушків бажаного типу, поліпшення шовковистості і блиску волосяного покриву [8].

Використання багатоплідних каракульських баранів асканійського породного типу на чистопородних каракульських вівцематках підвищує багатоплідність у першому поколінні на 18,9% (від 100 до 118,9%) , у другому на 11,1% (від 118,9 до 130%) при збереженні високої якості смушка [23].

Висновки. Встановлено, що тварини багатоплідного типу асканійської каракульської породи мають комбіновану продуктивність і поряд з підвищеною плодючістю та бажаними смушковими якостями характеризуються високими показниками швидкості, молочної та м'ясної продуктивності. Виявлено доцільність виробництва всіх видів продукції каракуліництва, що дозволить підвищити рентабельність галузі та забезпечити її конкурентоздатність.

Список використаної літератури

1. Иванов М. Ф. Каракулеводство на юге России. Полтава, 1914. 125 с.
2. Иванов М. Ф. Курс овцеводства. Москва : Сельхозгиз, 1936. 341 с.
3. Омбаев А. М. Селекция и генофонд каракульских овец. Алматы : Бастау, 2003. 198 с.
4. Асканійська каракульська порода овець: матеріали апробації. Асканія-Нова, 2008. 274 с.
5. Иванов М. Ф. Сочинение. Москва : Сельхозгиз, 1939. Т. I. С. 468-488.
6. Перегон И. Л. Методика выведения новой породы овец – многоплодный каракуль. *Бюллетень научно-технической информации*. Асканія-Нова, 1957. Т. IV. С. 20–24.
7. Туринський М. М., Кудрик Н. А. Асканійська каракульська порода овець. *Зоотехнічна наука Поділля: історія, проблеми, перспективи* : матеріали Міжнар. наук.практ. конф., присвяч. 90-річчю заснування та 55-річчю відродження біотехнологічного факультету. Кам'янець-Подільський, 2010. С. 279–281.
8. Вівчарство України. Вид. 2-ге, доп. і перероб. / за ред. В. М. Іовенка. Київ : Аграрна наука, 2017. 488 с.
9. Плодючість каракульських овець та шляхи її підвищення / Н. А. Кудрик [та ін.]. *Вісник аграрної науки*. 2005. № 11. С. 36–39.
10. Туринський М. М., Кудрик Н. А. Смушкові якості багатоплідних каракульських ягнят. *Вісник аграрної науки*. 2008. № 1. С. 36–39.
11. Туринський М. М., Н. А. Кудрик Товарні якості шкурки багатоплідного каракулю асканійського породного типу. *Науковий вісник "Асканія-Нова"*. Нова Каховка : ПІЄЛ, 2008. Вип. 1. С. 202–207.
12. Кудрик Н. А., Туринський М. М. Молочна продуктивність вівцематок асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець. *Вівчарство*. Нова Каховка : ПІЄЛ, 2009. № 35. С. 48–53.
13. Кудрик Н. Створення та перспективність асканійської каракульської породи овець. *Тваринництво України*. 2012. № 8. С. 51–54.

14. Іовенко В. М., Рукавнікова Г. І. Результати моніторингу генетичної структури популяції овець асканійського типу багатоплідного каракулю. *Вівчарство та козівництво*. Нова Каховка : ПІСЛ, 2019. Вип. 2. С.125–135.
15. Сухарьков С. И., Туринский М. М. Генетическая характеристика плодовитости и их значение в селекции многоплодного каракуля. *Науч. тех. бюл. УНИИЖ "Аскания-Нова"*. Херсон, 1986. Вып. III. С. 39–44.
16. Сухарьков С. И. О линейном разведении многоплодных каракульских овец в племзаводе "Маркеево". *Науч.-тех. бюл. УНИИЖ "Аскания-Нова"*. Херсон, 1989. Вып. 6. С. 21–22.
17. Туринський М. М. Відтворювальна здатність та смушкова продуктивність багатоплідних каракульських овець різних ліній. *Агроінком*. 2000. № 4. С. 41–44.
18. Сухарьков С. И. Использование каракульских овец многоплодного асканийского типа. *Зоотехния*.1990. № 11. С. 23–26.
19. Туринский Н. М. Результаты использования баранов асканийского многоплодного типа для повышения плодовитости овец каракульской породы на Украине : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук: 06.02.01 "Разведение, селекция и воспроизводство с.-х. животных". Харьков, 1983. 20 с.
- 20 Сухарьков С. И., Туринский Н. М. Итоги племенной работы с многоплодным каракулем. *Науч.-тех. бюл. УНИИЖ "Аскания-Нова"*. Херсон, 1986. Вып. III. С. 48–63.
21. Туринський М. М., Іовенко В. М, Кудрик Н. А. Багатоплідні каракульські вівці асканійського породного типу. *Племінні ресурси України*. Київ, 1998. С. 210–212.

References

1. Ivanov, M. F. (1914). *Karakulevodstvo na yuge Rossii [Karakul breeding in the south of Russia]*. Poltava [in Russian].
2. Ivanov, M. F. (1936). *Kurs ovtsevodstva [Sheep breeding course]*. Moscow: Sel'khozgiz [in Russian].
3. Ombaev, A. M. (2003). *Selektsiya i genofond karakul'skikh ovets [Selection and gene pool of Karakul sheep]*. Almaaty: Bastau [in Russian].
4. Askaniiska karakulska poroda ovets: materialy aprobatzii [Ascanian Karakul sheep breed: approbation materials]. (2008). Askania Nova [in Ukrainian].
5. Ivanov, M. F. (1939). *Polnoe sobranie sochineniy. Tom I [Full collections of writings. Volume I]*. Moscow: Sel'khozgiz [in Russian].
6. Peregon, I. L. (1957). Metodika vyvedeniya novoy porody ovets – mnogo-plodnyy karakul' [The method of breeding a new sheep breed is the fecundity Karakul]. *Byulleten' nauchno-tekhnicheskoy informatsii - Bulletin of Scientific and Technical Information*, IV, 20–24, Askania Nova [in Russian].
7. Turynskiy, M. M., & Kudryk, N. A. (2010). Askaniiska karakulska poroda ovets [Askanian Karakul breed of sheep]. Proceedings from *Mizhnar. nauk.prakt. konf., prysviach. 90-richchiu zasnuvannia ta 55-richchiu vidrodzhen-nia biotekhnolohichnoho fakultetu "Zootekhnichna nauka Podillia: istoriia, problemy, perspektivy"* - International scientific-practical conference dedicated to the 90th anniversary of the founding and 55th anniversary of the revival of the Fac-

ulty of Biotechnology “Zootechnical science of Podillya: history, problems, prospects”. (279-281). Kamianets-Podilskyi [in Ukrainian].

8. Vdovychenko, Yu.V., Iovenko, V.M., Polska, P.I., Antonets, O.H., Horlov, O.I., & Hratylo, O.D., et al. (2017). *Vivcharstvo Ukrainy [Sheep Breeding of Ukraine]*. Kyiv: Ahrarna nauka [in Ukraine].

9. Kudryk, N.A. “et al.” (2005). Plodiuchist karakul'skykh ovets ta shliakhy yii pidvyshchennia [Fertility of Karakul sheep and ways to increase it]. *Visnyk ahrarynoi nauky – Herald of Agrarian Science*, 11, 36–39 [in Ukrainian].

10. Turynskyyi, M. M., & Kudryk, N. A. (2008). Smushkovi yakosti bahatoplidnykh karakul'skykh yahniat [Smushki's qualities of multifertile Karakul lambs]. *Visnyk ahrarynoi nauky – Herald of Agrarian Science*, 1, 36–39 [in Ukrainian].

11. Turynskyyi, M. M., & Kudryk, N. A. (2008). Tovarni yakosti shkurok bahatoplidnoho karakuliu askaniiskoho porodnoho typu [Commodity qualities of skins the multi fertile type Karakul Ascanian breed]. *Naukovyi visnyk «Askaniia-Nova” - Scientific Herald “Askania Nova”*, 1, 202-207 [in Ukrainian].

12. Kudryk, N. A., & Turynskyyi, M. M. (2009). Molochna produktyvnist vivtsematok askaniiskoho porodnoho typu bahatoplidnykh karakul'skykh ovets [Dairy productivity of ewes of Ascanian Karakul breed of multifertile type sheep]. V.I. Voronenko (Eds.), *Vivcharstvo – Sheep Breeding*. (Issue 35), (48–53). Nova Kakhovka: “PYEL” [in Ukrainian].

13. Kudryk, N. (2012). Stvorennia ta perspektyvnist askaniiskoi karakul'skoi porody ovets [Creation and prospects of the Ascanian Karakul sheep breed]. *Tvarynystvo Ukrainy - Animal Breeding of Ukraine*, 8, 51–54 [in Ukrainian].

14. Iovenko, V. M., & Rukavnikova, H. I. (2019). Rezultaty monitorynhu henychnoi struktury populatsii ovets askaniiskoho typu bahatoplidnoho karakuliu [The results of monitoring the genetic structure of the Ascanian sheep population of multifertile Karakul]. Yu.V. Vdovychenko (Eds.), *Vivcharstvo ta kozivnytstvo – Sheep Breeding and Goat Breeding*. (Issue 2), (pp. 125-135). Nova Kakhovka: “PYEL” [in Ukrainian].

15. Sukhar'kov, S. I., & Turinskiy, M. M. (1986). Geneticheskaya kharakteristika plodovitosti i ikh znachenie v selektsii mnogoplodnogo karakulya [Genetic characteristics of fertility and their importance in the breeding of the multifertile Karakul]. *Byulleten' nauchno-tekhnicheskoy informatsii “Askania Nova” UNIZH, - Bulletin of Scientific and Technical Information “Askania Nova”USIAB*, III, 39–44, Kherson [in Russian].

16. Sukhar'kov, S. I. (1989). O lineynom razvedenie mnogoplodnykh karakul'skikh ovets v plemzavode “Markeevo” [Linear breeding of multifertile Karakul sheep in the “Markeevo” breeding farm]. *Byulleten' nauchno-tekhnicheskoy informatsii “Askania Nova” UNIZH, - Bulletin of Scientific and Technical Information “Askania Nova”USIAB*, 6, 21–22, Kherson [in Russian].

17. Turynskyyi, M. M. (2000). Vidtvoriuvalna zdatsnist ta smushkova produktyvnist bahatoplidnykh karakul'skykh ovets riznykh liniy [Reproductive ability and sushski productivity of different lines multifertile Karakul sheep]. *Ahroincom – Agroincom*, 4, 41–44 [in Ukrainian].

18. Sukhar'kov, S. I. (1990). Ispol'zovanie karakul'skikh ovets mnogoplodnogo askaniyskogo tipa [The use of Karakul sheep of the multifertile Ascanian type]. *Zootekhnika – Zootechnics*, 11, 23-26 [in Russian].

19. Turynskiy, N. M. (1983). Rezul'taty ispol'zovaniya baranov askaniyskogo mnogoplodnogo tipa dlya povysheniya plodovitosti ovets karakul'skoy porody na Ukraine [The results of using the Ascanian multifertile rams to increase the fertility of the Karakul sheep in Ukraine]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Khar'kov [in Ukrainian].

20. Sukhar'kov, S. I., & Turinskiy, N. M. (1986). Itogi plemennoy raboty s mnogoplodnym karakulem [The results of breeding work with a multifertile Karakul]. *Byulleten' nauchno-tekhnicheskoy informatsii "Askania Nova" UNIZH, - Bulletin of Scientific and Technical Information "Askania Nova" USIIAB, III, 48–63, Kherson* [in Russian].

21. Turynskiy, M. M., Iovenko, V. M., & Kudryk, N. A. (1998). Bahatoplidni karakulski vivtsi askaniiskoho porodnoho typu [Multifertile Karakul sheep of the Ascanian breed type]. *Pleminni resursy Ukrainy - Tribal resources of Ukraine, (210–212)*. Kyiv [in Ukrainian].